7/1791

T.C.
DEVLET BAKANLIĞI VE
BAŞBAKAN YARDIMCILIĞI

SAYI : B.02.0.001/ 01-4012
KONU : 7//1791 esas sayılı yazılı soru önergesi

26 /01 /2004

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İLGİ :a)19.01.2004 tarih ve A.01.0.GNS.0.10.00.02-1232 sayılı yazınız.
b)Başbakanlığın 22.01.2004 tarih ve B.02.0.KKG.0.12/106-109-3/352 sayılı yazısı.

Ardahan Milletvekili Sayın Ensar ÖĞÜT tarafından Sayın Başbakanımıza tevcih edilen ve Sayın Başbakan tarafından da koordinatörlüğümde cevaplandırılması tensip olunan 7/1791 esas sayılı yazılı soru önergesinin cevabına ilişkin olarak Dışişleri Bakanlığı'nın 12.05.2003 tarih ve OAGY-II-263-52 sayılı yazısı ve eki ilişiktedir.

Bilgilerinize arz ederim.

Doç.Dr.Abdüllatif ŞENER
Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısı

EKLER :
EK-1: Dışişleri Bakanlığı'nın 12.05.2003 tarih ve 263-52 sayılı yazısı ve eki (4 sayfa)

DAĞITIM
Gereği :
TBMM Başkanlığına

Bilgi :
Başbakanlığa

7/1791

T.C.
DIŞİŞLERİ BAKANLIĞI
İkili Siyasi İşler Genel Müdürlüğü

ÇOK İVEDİ

Sayı : OAGY-II - 263-52
Konu : Soru önergesi.

12 Mayıs 2003

ÇOK İVEDİ

DEVLET BAKANLIĞI VE BAŞBAKAN YARDIMCILIĞINA
(Doç.Dr. Sayın Abdüllatif Şener)

İlgi: 8.4.2003 tarih ve B.02.0.001/01-1518 sayılı yazıları.

CHP Ardahan Milletvekili Sayın Ensar Öğüt tarafından Sayın Başbakan'a tevcih edilen ve Sayın Başbakan tarafından Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısı Doç. Dr. Sayın Abdüllatif Şener koordinatörlüğünde cevaplandırılması tensip olunan sözlü soru önergesine verilecek yanıt için yararlanılabilecek taslak metin ekte sunulmaktadır.

Saygılarımla arzederim.

Abdullah GÜL
Dışişleri Bakanı ve
Başbakan Yardımcısı

Ek: 2 (Soru önergesi ve yanıt taslağı)

Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcılığı	
Tarih	13.05.2003
Sayı	1803

HİZMETE ÖZEL

T.B.M.M.
CUMHURİYET HALK PARTİSİ
Grup Başkanlığı
Tarih : 28.03.2003
Sayı : 324

7/1791

6/339-1232

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın Başbakan Sayın Recep Tayyip ERDOĞAN tarafından sözlü olarak cevaplandırılmasını saygılarımla arz ederim.27.03.2003

Ensar ÖĞÜT
Ardahan Milletvekili

Kerbela Katliamının 1323. yıldönümünde Abdülkadir GEYLANİ Hazretlerinin bir sözünü hatırlatmak istiyorum. **"Sinek, bal ve pekmez neredeyse oraya üşüşür."** Abdülkadir GEYLANİ Hazretleri bu sözle ABD'nin petrole olan taarruzunu işaret etmektedir. Kerbela Katliamı İslam Aleminde Amerikan ve İngiliz bombardımanlarıyla yeniden acıyla hatırlanmaktadır.

1- Peygamberimiz Hazreti Muhammet'in ehli beyti Hazreti Ali'nin oğlu İmam Hüseyin ve 72 Ehlibeyt şehidin kabristanları Amerikan ve İngilizler tarafından bombalandıkça İslam Aleminin vicdanı sızlıyor. İslam Aleminde vahşet uyandıran bu savaşı durdurmak için herhangi bir girişimde bulundunuz mu?

2- Ebu Hanife İmam-ı Azam'ın kabri ve Abdülkadir GEYLANİ Hazretlerinin Bağdat'ta bulunan **türbeleri, bu bombardımanından koruna biliyor mu?** Bu vahşeti önlemek için ne gibi girişimlerde bulunuldu?

7/1791

DEVLET BAKANI VE BAŞBAKAN YARDIMCISI DOÇ. DR. SAYIN ABDÜLLATİF ŞENER'İN CHP ARDAHAN MİLLETVEKİLİ ENSAR ÖĞÜT'ÜN SÖZLÜ SORU ÖNERGESİNİ YANITLARKEN YARARLABİLECEKLERİ NOTLAR

1. Türkiye, Irak'ta savaşı önlemek için elinden gelen çabayı sergilemiştir. Bu amaçla ABD ve diğer müttefik ülkeler nezdindeki etkimiz yapıcı bir anlayışla kullanılmış, dönemin Başbakanı, Başbakan Yardımcısı ve Dışişleri Bakanı Sayın Abdullah Gül bölge ülkelerine ziyaretler gerçekleştirmiş. Irak'a komşu ülkeler ve Mısır biraraya getirilerek İstanbul toplantısı gerçekleştirilmiş, Irak yönetimini ikna edebilmek amacıyla çeşitli girişimler yapılmıştır. Bu girişimler hakkında bilgi vermek isterim.

Dönemin Başbakanı Sayın Abdullah Gül bölge ülkelerinin Irak'ın BM ile tam işbirliğine teşvik edilmesinde nasıl daha etkili olabileceklerinin, bu sayede savaş olasılığının azaltılıp azaltılamayacağının ve bölgesel bir yaklaşımın benimsenip benimsenemeyeceğinin zeminini araştırmak üzere 4, 5 ve 6 Ocak 2003 tarihlerinde Suriye, Mısır ve Ürdün'ü; 11-12 Ocak 2003 tarihlerinde de Suudi Arabistan ve İran'ı ziyaret etmiştir.

Gidilen ülkelerde büyük memnuniyet ve etki yaratan bu ziyaretler Türkiye ile birlikte, altı ülkenin üzerinde buluşabileceği ortak paydaları ortaya çıkarmıştır. Bu paydalar, Irak'ın Birleşmiş Milletler'e tam ve aktif işbirliği göstermesi suretiyle kitle imha silahları yeteneklerinden bütünüyle arındığının tespit ve teyid edilmesi, bu sayede savaş seçeneğinin önüne geçilmesi, BM Güvenlik Konseyi'nin Irak'ın silahsızlandırılması sürecinin her aşamasında üzerine düşen rolü oynaması, Irak'ın komşularına yönelik saldırgan politikalarından tümüyle vazgeçtiğini ortaya koyması, bu ülkenin toprak bütünlüğü ve ulusal birliğinin korunarak iç uyumunun sağlanması şeklinde özetlenebilir.

Bu anlayış temelinde, anılan beş ülkenin Dışişleri Bakanları 23 Ocak 2003 tarihinde İstanbul'da biraraya gelmişlerdir. Dönemin Başbakanı Sayın Gül tarafından da kabul edilen Bakanlar, toplantı sonucunda biraz önce arzedilen paydalar zemininde bir ortak bildiri yayınlamışlardır. Uluslararası çevreler ve basın tarafından çok yakından ve ilgiyle izlenen bu toplantı ve sonucu, içinde bulunulan kritik aşamada Türkiye'nin öncülüğünde önemli bir bölgesel perspektifin ortaya konulmasını sağlamıştır. Bu girişim, Irak'la ilgili olarak BM Güvenlik Konseyi'nde odaklanan uluslararası yaklaşımın yanındaki tek ciddi çaba olmuştur.

Dönemin Başbakanı Sayın Gül'ün bölge ülkelerine ziyaretleri sürecinde bir ticari heyetle 10 Ocak 2003 tarihinde Bağdat'a giden Devlet Bakanı Sayın Kürşad Tüzmen, Irak Cumhurbaşkanı Saddam Hüseyin'e Sayın Gül'ün yazılı bir mesajını da ulaştırmıştır. Sayın Gül bu mesajında, Türkiye'nin Irak halkına ve Irak'ın bütünlüğüne verdiği değeri vurgulamış, Irak'ın BM Güvenlik Konseyi'nin 1441 sayılı kararına tam olarak uymasının zorunlu olduğunu, siyasi alanın giderek daraldığını, zamanın önşartlar koşma, kısa vadeli taktikler uygulama ve retorik zamanı olmaktan çıktığını kaydetmiş, cesaret, açıklık ve ılımlılık mesajı veren jestlerin karşılık bulması için, süre kısa da olsa, koşulların hala

uygun olduğunu hatırlatmıştır. Irak Cumhurbaşkanı, Türkiye'nin gerek Irak'a yönelik, gerek bölgedeki girişimlerinden dolayı memnuniyet ifade etmiştir. Irak'a atanan Büyükelçimiz ile Irak'ın Türkiye'ye atadığı Büyükelçi de Ocak ayında göreve başlamışlardır.

Dönemin Başbakanı Sayın Gül, Avrupa Birliği Konseyi'nin 17-18 Şubat 2003 tarihlerinde Brüksel'de düzenlenen Irak konusundaki olağanüstü toplantısı vesilesiyle bazı Avrupa Birliği üyesi ülkelerin liderleri, Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri Kofi Annan ve AB Ortak Dış ve Güvenlik Politikası Yüksek Temsilcisi Solana ile görüşmeler yaparak tutumumuzu izah etmiştir. Nitekim, Avrupa Birliği Konseyi'nin 17 Şubat tarihli "Avrupa Konseyi'nin Sonuçları" başlıklı açıklamasında, diğer hususlar meyanında, "Türkiye'nin bölgesel girişimlerinin desteklendiği" ifadesine de yer verilmiştir. Sayın Gül, ayrıca, 18 Şubat günü, Avrupa Birliği'ne aday ülkelerin katılımıyla yapılan (15+13'lü) toplantıya da iştirak etmiş, tutumumuz, girişimlerimiz ve ülkemizin içinde bulunduğu özel koşullar hakkında ayrıntılı bilgiler vermiştir.

Milli Güvenlik Kurulumuz'un 31 Ocak 2003 tarihinde yaptığı olağan aylık toplantısının sonunda yayınlanan bildiride, Türkiye'nin, uluslararası toplumun karşı karşıya bulunduğu bu sorunun barışçı çözümünden yana olduğu vurgulanmış, barışçı bir çözüm yönünde çaba harcanmaya devam edilmesinin Türkiye bakımından halen öncelikli hedef olduğu hatırlatılarak, askeri seçeneğe yönelinmesinin bölge ülkeleri bakımından sakıncalı sonuçlar doğuracağı ve askeri operasyon başlatılması konusunda uluslararası yasallık ve oydaşmanın Türkiye'nin tutumunu yönlendiren temel ilke olduğu ifadesine yer verilmiştir.

Diğer taraftan, Irak makamları nezdinde de sorunun barışçı yöntemlerle çözümüne zemin sağlamak üzere girişimlerde bulunulmuştur. Bu bağlamda, Irak Devlet Başkan Yardımcısı Taha Yasin Ramazan ülkemize davet edilerek kendisine gerekli mesajlar verilmiş, Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısı Sayın Mehmet Ali Şahin de, 16 Şubat 2003 tarihinde İstanbul'a uğrayan Irak Başbakan Birinci Yardımcısı Tarık Aziz'e görüşlerimizi anlatmıştır. Bu bağlamda, Iraklı yetkililere, Irak'ın zaman geçirmeden Birleşmiş Milletler denetçileriyle tam ve aktif işbirliğinde bulunmasının önemi yeniden ifade olunarak, Irak'ın tüm Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi kararlarını harfiyen yerine getirmesi, kaybedecek zaman kalmadığı ve ivedilikle önemli açılımlar yapılması gerektiği bildirilmiştir.

5 Mart 2003 tarihinde Doha'da yapılan Irak konusundaki İKÖ Zirvesi'ne katılan dönemin Başbakanı Sayın Gül, Zirve'de yaptığı konuşmada, Irak'ta bir savaşın yaklaşmakta olduğunu, savaşın İslam toplumu için yıkım ve pek çok belirsizliği beraberinde getireceğini, Türkiye'nin Irak sorununun savaşa varmayan yollarla çözümlenebilmesi için diplomatik girişimlerini artırdığını söylemiş, gelinen aşamada savaşın önlenmesinde asıl sorumluluğun Irak'a ait olduğunu vurgulamıştır.

Irak kendisine tanınan fırsatları iyi değerlendirememiş, gerekli adımları atmaktan ısrarla kaçınmış ve savaşın kaçınılmaz hale gelmesine katkıda bulunmuştur.

7/1791

2. Irak, zengin bir tarihe beşiklik etmiş, Sümer, Babil, Asuri, Pers, Yunan, Arap ve Osmanlı medeniyetleri dahil, birçok medeniyete tanık olmuştur. Savaşın nispeten kısa sürmüş olması Irak'taki kültürel varlıkların harekat sırasında büyük zarar görmesini bir ölçüde önlemiştir. Ancak, savaş ertesinde yaşanan yağmalama olayları sırasında Irak'ın kültürel mekanlarında bulunan eserlerin bazıları çalınmış ve zarar görmüştür.

Irak'taki kültürel varlığın korunması amacıyla koalisyon güçleri ile temasa geçen UNESCO, önümüzdeki günlerde Irak'a bir uzman heyeti gönderecektir. Ülkemiz UNESCO çalışmalarına aktif olarak katılmakta ve gelişmeleri yakından takip etmektedir.